

Odluka:

U-III/5186/2012

Zbirni podatci

Broj odluke: U-III/5186/2012

Datum odluke: 28.05.2014

Vrsta odluke: Odluka

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Antun Palarić, predsjednik Vijeća, te suci Marko Babić, Slavica Banić, Mario Jelušić, Davor Krapac i Aldo Radolović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenulo Croatia osiguranje d. d. iz Zagreba, koje zastupa Josip Mađarić, odvjetnik iz Zagreba, na sjednici održanoj 28. svibnja 2014. jednoglasno je donio

O D L U K U

Ustavna tužba se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1.Croatia osiguranje d. d. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj) zastupano po punomoćniku Josipu Mađariću, odvjetniku Odvjetničkog društva Mađarić & Lui iz Zagreba, podnijelo je ustavnu tužbu (zaprimljena 15. listopada 2012.) kojom osporava sudske odluke donesene u parničnom postupku radi naknade štete zbog nezakonitog obnašanja sudačke dužnosti.

1.1.Riječ je o sljedećim odlukama:

- presudi Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-2322/02 od 28. prosinca 2010.,
- presudi Županijskog suda u Zagrebu broj: GŽ-7231/11-2 od 31. kolovoza 2011.
- presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj: Rev-x-44/12-2 od 6. lipnja 2012.

1.2.Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da su mu osporenim odlukama povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 14. stavkom 2. i 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

1.3.Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) pribavljen je spis Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-2322/02.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

2.U postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku podnositelj je ustao tužbom kojom je tražio od tuženice, Republike Hrvatske, naknadu štete u iznosu od 398.568,59 kuna zajedno sa zakonskim zateznim kamatama od 5. ožujka 1999. pa do isplate, smatrajući da mu je navedena šteta nastupila nezakonitim radom odnosno nepravilnim

radom sudaca u parničnom postupku koji se je pred istim sudom vodio pod brojem Pn-1922/89.

Nakon provedenog parničnog postupka, osporenim presudom Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-2322/02 odbijen je tužbeni zahtjev podnositelja ustavne tužbe uz slijedeće obrazloženje:

"(...) a po mišljenju ovog suda, niti presuda Općinskog suda u Zagrebu broj: Pn-1922/89 od 15. travnja 1994., niti presuda Županijskog suda u Zagrebu, poslovni broj GŽ-518/95 od 7. svibnja 1996., niti presuda Vrhovnog suda u Zagrebu poslovni broj Rev-1616/1996 od 4. studenog 1999. godine, nisu rezultat nezakonitog ili nepravilnog rada sudaca koji su radili na tim predmetima. Predmetno iz razloga što čak i u slučaju da su suci u predmetnim postupcima zauzeli pogrešan pravni stav zbog koje su zatim i pogrešno primijenili zakon, tako izraženo pravno stajalište sudaca ne sadrži u sebi elemente protupravnosti, koji bi doveli do odgovornosti tuženika u smislu odredbe čl. 67. st. 1. Zakona o sudovima. Naime, i sam tužitelj tijekom postupka navodi kako mu je šteta nastupila upravo iz razloga što su suci prilikom donošenja spornih presuda pogrešno primijenili materijalno pravo, dakle izrazili svoje pravno stajalište, koje je u očitoj suprotnosti sa stajalištem tužitelja, što međutim ne znači da je isto nezakonito ili nepravilno, poglavito obzirom su kako presuda prvog stupnja, tako i drugog stupnja, potvrđene i u postupku revizije od strane Vrhovnog suda RH. Dakle, sudovi RH, sukladno odredbi čl. 2. i čl. 5. Zakona o sudovima, obavljaju sudbenu vlast samostalno i neovisno u okviru djelokruga i nadležnosti određene zakonom, te sudeći temeljem Ustava i zakona i drugih propisa, ne odgovaraju za izraženo mišljenje prilikom donošenja sudske odluke u smislu odredbe čl. 9. st. 1. Zakona o sudovima. Slijedom navedenog, a kako izraženo pravno stajalište u donošenju sudske odluke, nema elemenata protupravnosti, a pa time niti štete, te kako tužitelj u smislu odredbe čl. 219. ZPP-a u svezi odredbe čl. 221. a ZOO-a ne navodi u čemu drugom bi se sastojala nezakonitost i nepravilnost suda, to je valjalo odbiti tužbeni zahtjev i odlučiti kao u izreci."

2.2.Odlučujući o žalbi podnositelja Županijski sud u Zagrebu odbio je žalbu podnositelja ustavne tužbe te potvrdio presudu Općinskog građanskog suda u Zagrebu.

Mjerodavni dio osporene presude Županijskog suda u Zagrebu glasi:

"(...) Naime tužitelj tvrdi da je u navedenom postupku nezakonitim radom sudova pogrešno utvrđeno da je u navedenim postupcima pasivno legitimiran Croatia osiguranje d. d. Poslovnica Koprivnica.

Prvostupanjski sud je odbio tužbeni zahtjev smatrajući da okolnost da su suci u navedenim postupcima eventualno zauzeli pogrešan stav zbog kojeg su zatim i pogrešno primijenili materijalno pravno nije nezakonit odnosno nepravilan rad u smislu odredbi na koju se poziva tužitelj.

Po ocjeni ovog drugostupanjskog suda shvaćanje koje je u pobijanoj presudi iznio prvostupanjski sud nije u potpunosti prihvatljivo, međutim primjenom materijalnog prava trebalo je jednako odlučiti o tužbenom zahtjevu.

Naime, za pitanje odgovornosti tuženika za naknadu štete bitna je prije svega činjenica da se radi o pravomoćnim sudskim odlukama.

Prema odredbi čl. 6. st. 2. ZS, odluku suda smije mijenjati i ukidati samo sud u čiju nadležnost spada predmet u postupku propisanom zakonom, a prema odredbi čl. 6. st. 3. ZS svatko u Republici Hrvatskoj dužan je poštivati pravomoćnu i ovršnu sudsku odluku i njoj se pokoriti.

Iz citiranih odredaba proizlazi da se zakonitost i pravilnost pravomoćnih odluka ne može preispitivati izvan sustava izvanrednih pravnih lijekova, odnosno pravnih instrumenata određenih posebnim propisima (Ustavna tužba), na način da bi rezultati takvog postupanja mogli podredno ili neposredno demantirati pravne učinke pravomoćne odluke.

Neoboriva pretpostavka zakonitosti pravomoćne odluke (bez obzira na njenu stvarnu kvalitetu) koja proizlazi iz odredaba čl. 6. st. 2. i 3 ZS postoji zbog razloga opće pravne sigurnosti, pa se u tom smislu smatra da je jedan od osnovnih elementa pravomoćnosti neoboriva pretpostavka da utvrđenje sadržaja prava ili pravno odnosa u sudskoj odluci treba smatrati istinitim (res iudicata pro veritate habetur).

Shvaćanje da se u parnici u kojoj se traži naknada štete može preispitivati pravomoćne odluke za koju se tvrdi da je rezultat nezakonitog rada suca, dovela bi do posrednog relativiziranja pravnih učinka pravomoćnosti koji bi bili u suprotnosti s odredbom čl. 6. st. 3. ZS i imperativom pravne sigurnosti koji je položen u načelo o neopozivosti i pravnoj obvezatnosti sudske odluke.

Odgovornost za štetu zbog nezakonitog i nepravilnog rada suca može eventualno postojati u onim situacijama kada je šteta posljedica ukinutih ili preinačenih odluka, odnosno, onih odluka i radnji suda koje nisu opravdane pravomoćnom sudskom odlukom

Iz izloženog proizlazi da u konkretnom slučaju nisu ostvarene pretpostavke za naknadu štete u smislu odredbe čl. 67. ZS (...)"

2.3. Vrhovni sud odbio je reviziju podnositelja navodeći u obrazloženju:

"Stajalište nižestupanjski sudova je pravilno.

Naime, odredbom čl. 67. st. 1 ZS propisano je da Republika Hrvatska odgovara za štetu koju u obnašanju sudačke dužnosti nanese sudac građaninu ili pravnoj osobi, svojim nezakonitim ili nepravilnim radom.

Prema pravnom shvaćanju ovog suda, imajući na umu utvrđeno činjenično stanje pravilno su nižestupanjski sudovi primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev tužitelja. Naime, u postupku pred nižestupanjskim sudovima nije utvrđeno postojanje nezakonito niti nepravilnog rada sudaca koji su sudjelovali u donošenju odluka u predmetu koji se vodio pred Općinskim sudom u Zagrebu pod posl. brojem Pn-1922/89, pred Županijskim sudom u gradu Zagrebu pod posl. brojem GŽ-518/95 i pred Vrhovni sudom Republike Hrvatske pod posl. brojem Rev-1616/96.

Također valja ukazati na to da se u konkretnom slučaju radi o pravomoćnoj presudi, te sukladno odredbi čl. 6. st. 2 ZS odluku suda smije mijenjati i ukida samo sud u čiju nadležnost spada predmet u postupku propisanim zakonom, dok je stavkom 3. istog članka propisano da je svatko u Republici Hrvatskoj dužan poštivati pravomoćnu i ovršnu sudsku odluku i njoj se pokoriti.

Prema tome, u ovom predmetu nisu ispunjene pretpostavke za odgovornost države - tuženice RH za naknadu štete (...)"

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

3. Podnositelj u opširnoj ustavnoj tužbi uglavnom ponavlja navode koje je isticao tijekom parničnog postupka. Nezadovoljan ishodom parničnog postupka u ustavnoj tužbi ističe slijedeće:

"Republika Hrvatska po članku 67. stavku 1. Zakona o sudovima odgovara za štetu koju u obnašanju sudačke dužnosti sudac nanese građaninu ili pravnoj osobi, svoji nezakonitim ili nepravilnim radom, pa imajući u vidu ovakvu odredbu nameće se pitanje što u konkretnom slučaju - 'nezakonit i nepravilan rad' odnosno u čemu se sastoji nepravilan i nezakonit rad suda in concreto.

Naime prema tumačenjima sudova iz osporavanih akata, radilo bi se o apstraktnoj odredbi koja se kao takva iscrpljuje u samoj sebi i nema konkretnu primjenu praksi, zbog čega tužitelj smatra da Vrhovni su u ovoj stvari, kao i nižestupanjski sudovi, stavljaju tužitelja u neravnopravan položaj u odnosu na utvrđenje nepravilnog i nezakonitog rada sudaca, jer ne prihvaćaju da se nepravilna i nezakoniti rad sudaca može sastojati u kardinalnim greškama koje se očituju u neprimjenjivanju materijalnog prava.

Tužitelj je tijekom predmetnog parničnog postupka ukazivao da se nezakonit i nepravilan rad suda može i mora sastojati i u neprimjeni odnosno potpuno pogrešnoj primjeni materijalno-pravnih propisa, uz naglasak da se ne radi o eventualnom pogrešnom pravnom shvaćanju ili tumačenju pojedinih odredbi, već isključivo o kardinalno pogrešnoj

primjeni materijalnopravnih propisa na činjenično stanje. Kako se rad suca sastoji u primjeni materijalnopravnih propisa, tada se nepravilan rad suca (odnosno više njih) može i mora ogledati i u tome da je isti pogrešno primijenio materijalno pravo.(...)"

Zaključno navodi:

"Potpuno je neprihvatljivo i protivno Ustavu RH činiti razliku između odgovornosti za štetu Republike Hrvatske uzrokovanim radom sudaca (koji tu dužnost obavljaju kao zaposlenici Republike Hrvatske) i odgovornosti za štetu drugih osoba/poslodavaca koji uvijek odgovaraju za štetu koje počinu njihovi zaposlenici nepravilnim radom, te smatrati rad sudaca 'a priori' zakonitim i pravilnim, samo iz razloga što je izvršena kontrola od višeg suda postavljajući načelo 'praktične nepogrešivosti višeg suda'.

Tužitelj stoga smatra da je sud ovlašten u ovakvim slučajevima ispitati postupanje suca u drugom predmetu, te ukoliko utvrdi kardinalne pogreške u primjeni prava (ne tumačenja ili pravnog shvaćanja) utvrdi postojanje odgovornosti za učinenu štetu te odlučiti o naknadi iste oštećenoj osobi."

Predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje osporenih presuda i vraćanje predmeta nadležnom sudu na ponovno odlučivanje.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

4.Ustavna je obveza Ustavnog suda zaštita ustavnih prava podnositelja ustavnih tužbi u slučajevima kad su ta prava povrijeđena presudom suda ili drugim pojedinačnim aktom nadležnog tijela državne ili javne vlasti. Ustaljeno je stajalište Ustavnog suda da je zadaća u prvom redu nadležnih tijela državne i javne vlasti da tumače i primjenjuju pravo. Uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takvog tumačenja, odnosno primjene prava suglasni s Ustavom i jesu li u konkretnom slučaju doveli do povrede ustavnih prava podnositelja ustavne tužbe. U postupcima pokrenutim ustavnom tužbom Ustavni sud se, u pravilu, ne upušta u ispitivanje činjenica jer njegova zadaća nije bavljenje pogreškama o činjenicama ili o pravu, osim ako i u mjeri u kojoj te pogreške mogu povrijediti ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom.

Polazeći od navoda ustavne tužbe podnositelja razvidno je da je podnositelj ustavne tužbe nezadovoljan ishodom provedenog parničnog postupka i u njemu donesenih sudskih odluka te stoga smatra da taj postupak u cjelini u odnosu na njega nije bio pravičan. Navedeno obrazlaže činjenicom da prema njegovu mišljenju materijalno pravo u konkretnom slučaju nije pravilno primijenjeno.

5.Polazeći od navoda ustavne tužbe, Ustavni sud razmatrao je ustavnu tužbu podnositelja s aspekta moguće povrede članka 29. stavka 1. Ustava, koji glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...

(...)"

Pri razmatranju ustavne tužbe podnositelja Ustavni sud polazio je od stajališta da se sudski postupci moraju provesti u skladu s ustavnim načelom vladavine prava kao najvišom vrednotom ustavnog poretka Republike Hrvatske, pa tumačenje mjerodavnog prava u svakom konkretnom slučaju ne smije proizlaziti iz njegove arbitrarne i proizvoljne primjene već mora uvažavati zahtjeve prava na pravično suđenje sadržane u članku 29. stavku 1. Ustava.

Ustavno pravo na pravično suđenje propisano člankom 29. stavkom 1. Ustava jamči zaštitu od arbitarnosti u odlučivanju sudova i drugih državnih tijela. Obrazloženja sudskih odluka odnosno odluka drugih nadležnih tijela koja ne

sadrže ozbiljne, relevantne i dostatne razloge za ocjenu kakva je odlukom dana, upućuju na zaključak o arbitrarnosti u postupkovnom i/ili materijalnopravnom smislu.

U spornoj pravnoj situaciji presuđivala su tijela sudbene vlasti unutar svoje nadležnosti utvrđene zakonom. Također je razvidno da je podnositelj bio u mogućnosti pratiti tijek postupka i sudjelovati u njemu, poduzimati sve zakonom dopuštene postupkovne radnje, kao i ulagati pravne lijekove.

Ocjenu vezanu uz osiguranje i provedbu ustavnog jamstva u primjeni prava proveo je Vrhovni sud u skladu s člankom 116. stavkom 1. Ustava, koji glasi:

"Članak 116.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni.

(...)"

Sagledavajući postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku kao jedinstvenu cjelinu te cijeneći sadržaj osporenih odluka, Ustavni sud ocjenjuje da podnositelju u konkretnom slučaju, nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

6. Polazeći od spisa predmeta, Ustavni sud je utvrdio da ostali prigovori podnositelja vezani uz članak 14. stavak 2. Ustava, pod uvjetom da su dopušteni odnosno u mjeri u kojoj su dopušteni i ogu biti ispitani u ovom ustavnosudskom postupku, ne upućuju ni na kakvu povredu ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.

7. Slijedom svega navedenog, a na temelju članaka 73. i 75. Ustavnog zakona, odlučeno je kao u izreci odluke.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Antun Palarić, v. r.

Zagreb, 28. svibnja 2014.